

en mulig undtagelse. Han forsøgte faktisk at sætte en politisk dagsorden). Bøgerne fortæller kun om de faktiske forløb – men med forskellige optiker. Ved at sammenstille bøgerne fås et nødvendigt og informativt overblik. Hvad man ikke får svar på er, om der er brug for et konservativt parti i Danmark. Den vinkel, der mangler, er den politologiske vinkel om, hvorfor Det konservative Folkeparti med jævne mellemrum præges af splittelser.

Mads H. Qvortrup
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Hans-Henrik Holm, Lars Kabel, Torben Kitaj, Lars Møller og Flemming Ytzen, *Verden på tilbud. Om udenrigsjournalistik og mediernes udlandsdækning*, Århus: Forlaget Ajour, Danmarks Journalisthøjskole, 2000, 210 s., kr. 198,00.

I november 1998 rapporterede alle større danske medier om den britiske kronprins Charles' fødselsdag. Og de gjorde det stort set enslydende. I samme periode var der ganske massiv og ensidig dækning af en såkaldt sultkatastrofe i Rusland - uden at den dog nogensinde blev ordentligt dokumenteret. Den information, og en lang række tilsvarende oplysninger, findes at læse i denne opdaterede bog om, hvordan mediernes herhjemme prioriterer dækningen af udlandet. Det er gennemgående interessant, men også beskæmmende læsning.

Udgangspunktet er, at udbuddet af udenrigsnyheder på dansk er vokset markant i løbet af 1990'erne, og at udenrigsredaktionerne derfor dagligt må „sælge verden“ – både internt på redaktionerne og til publikum. Bogen fokuserer på det paradoks, at samtidig som udenrigsstof afsættes i tiltagende hård konkurrence, pantsættes den kvalitet og troværdighed, som forhåbentlig kunne være med til at sælge udenrigsstoffet. Bogens mest interessante del er afslutningen, som består af 14 udfordringer til den kommende udenrigsjournalistik; de består grundlæggende i, at udøverne af dette håndværk bør blive mere kvalitetsbevidste og bedre uddannede. Disse letlæste sider burde være obligatorisk pensum for alle medlemmer af Dansk Journalistforbund – som da også er bogens primære publikum.

Bogen kombinerer så forskellige metoder som analyse af de største danske mediers udlandsdækning i to uger i november 1998, observationer på de journalistiske arbejdspladser og interviews med redaktionelle medarbejdere. Med afsæt i analyser af dækningen af Tyskland, Sverige, Storbritannien, USA, Rusland, Irak, Østasien, Afrika og orkanen Mitch identificeres de arbejdsgange og produktionsforløb, som ligger bag redaktionernes dækning af udlandet. Bogens kapitel tre fungerer som teoretisk springbræt for de følgende empiriske kapitler, idet det præsenterer en model af det råderum, som indrammer prioriteringen af udenrigsstoffet. Det skaber god teoretisk klarhed at skelne mellem forklaringskraften i henholdsvis samfundsværdier, journalistisk selvforståelse, redaktionernes strategiske valg og de redigerendes daglige prioriteringer. Kapitel fire er en sammenstilling af de direkte observationer, som Lars Møller har foretaget på de

en mulig undtagelse. Han forsøgte faktisk at sætte en politisk dagsorden). Bøgerne fortæller kun om de faktiske forløb – men med forskellige optiker. Ved at sammenstille bøgerne fås et nødvendigt og informativt overblik. Hvad man ikke får svar på er, om der er brug for et konservativt parti i Danmark. Den vinkel, der mangler, er den politologiske vinkel om, hvorfor Det konservative Folkeparti med jævne mellemrum præges af splittelser.

Mads H. Qvortrup
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Hans-Henrik Holm, Lars Kabel, Torben Kitaj, Lars Møller og Flemming Ytzen, *Verden på tilbud. Om udenrigsjournalistik og mediernes udlandsdækning*, Århus: Forlaget Ajour, Danmarks Journalisthøjskole, 2000, 210 s., kr. 198,00.

I november 1998 rapporterede alle større danske medier om den britiske kronprins Charles' fødselsdag. Og de gjorde det stort set enslydende. I samme periode var der ganske massiv og ensidig dækning af en såkaldt sultkatastrofe i Rusland - uden at den dog nogensinde blev ordentligt dokumenteret. Den information, og en lang række tilsvarende oplysninger, findes at læse i denne opdaterede bog om, hvordan medierne herhjemme prioriterer dækningen af udlandet. Det er gennemgående interessant, men også beskæmmende læsning.

Udgangspunktet er, at udbuddet af udenrigsnyheder på dansk er vokset markant i løbet af 1990'erne, og at udenrigsredaktionerne derfor dagligt må „sælge verden“ – både internt på redaktionerne og til publikum. Bogen fokuserer på det paradoks, at samtidig som udenrigsstof afsættes i tiltagende hård konkurrence, pantsættes den kvalitet og troværdighed, som forhåbentlig kunne være med til at sælge udenrigsstoffet. Bogens mest interessante del er afslutningen, som består af 14 udfordringer til den kommende udenrigsjournalistik; de består grundlæggende i, at udøverne af dette håndværk bør blive mere kvalitetsbevidste og bedre uddannede. Disse letlæste sider burde være obligatorisk pensum for alle medlemmer af Dansk Journalistforbund – som da også er bogens primære publikum.

Bogen kombinerer så forskellige metoder som analyse af de største danske mediers udlandsdækning i to uger i november 1998, observationer på de journalistiske arbejdspladser og interviews med redaktionelle medarbejdere. Med afsæt i analyser af dækningen af Tyskland, Sverige, Storbritannien, USA, Rusland, Irak, Østasien, Afrika og orkanen Mitch identificeres de arbejdsgange og produktionsforløb, som ligger bag redaktionernes dækning af udlandet. Bogens kapitel tre fungerer som teoretisk springbræt for de følgende empiriske kapitler, idet det præsenterer en model af det råderum, som indrammer prioriteringen af udenrigsstoffet. Det skaber god teoretisk klarhed at skelne mellem forklaringskraften i henholdsvis samfundsværdier, journalistisk selvforståelse, redaktionernes strategiske valg og de redigerendes daglige prioriteringer. Kapitel fire er en sammenstilling af de direkte observationer, som Lars Møller har foretaget på de

største elektroniske og trykte medier, og kapitel fem er en temmelig udførlig empirisk gennemgang. Kapitel seks summerer, at landets medier er slående ens, hvad gælder sammensætningen af udenrigsdækningen. Hvilket, sammenholdt med tendensen til at fokusere på (underholdende) enkeltsager, unægteligt præsenterer et demokratisk problem.

Bemærkelsesværdig er også diskrepansen mellem udenrigsredaktørernes erklærede policy om baggrund, perspektiv og væsentlighed på den ene side og fast praksis i den daglige redigering på den anden side. Observationerne viser en forbløffende mangel på planlægning og kontinuitet i redigeringen, blandt andet fordi så enkle procedurer som coaching og efterkritik ikke er særligt udbredt. Tilfældigheder ligger bag tilsyneladende strategiske beslutninger: Fordi stort set alle taler engelsk baseres dagsordenen på, hvad Reuters og AP skriver, hvorimod næsten ingen læser nogle af de andre hovedsprog. Det samme gælder for korrespondenter – fordi stort set ingen taler polsk eller tjekkisk, er der minimal dækning af de østeuropæiske lande. Argumenter for at bringe stof får tilmed cirkelfacon, når USA og Storbritannien dækkes, fordi publikum let kan identificere sig med folk i disse lande, fordi disse lande dækkes ...

Alt i alt er det altså interessant, men også trist læsning. Man sidder tilbage med en følelse af, at dansk udenrigsjournalistik kører på automatpilot, og at der aldrig levnes tid til eftertanke og konstruktiv udvikling. Lad os derfor håbe, at denne bog virkelig bliver et indlæg i en kvalificeret diskussion af, hvad danske medier kan tilbyde af udlandsdækning, og hvad det danske publikum bør kræve af sine medier. Den fortjener det, selv om den ikke er fejlfri.

Helt overordnet kan man være enig eller uenig i valget af metode - til et debatoplæg fungerer denne induktive, nærmest journalistiske metode fint. Men samtidig bør man være på vagt over for nogle af bogens alt for hårdt dragne konklusioner – man kan måske synes, at danske medier var for dårligt forberedte på at dække opbruddet i det tidligere Jugoslavien (som Flemming Ytzen skriver om i kapitel 5), men man kan ikke fastslå dette som et faktum på baggrund af analyse af to ugers dækning af Bosnien og Kososvo i 1998. Man kan heller ikke på baggrund af interviews med 50 personer, som alle er tilknyttet medieverdenen, hævde, at danskere ser amerikanere som overfladiske og snæversynede (p. 110).

„Verden på tilbud“ lider også af flere skønhedsfejl. Den mest iøjnefaldende er det ujævne sprog – det er bemærkelsesværdigt dårligt i visse passager; hvem taler om „de kolde lande“ (p. 12)?, og hvor meningsfyldt er det at skrive, at Afrika og Latin Amerika „ligner noget af en taber“ (p. 73)? En sætning, som lyder, „Det kan vi også godt lide som danskere at læse om, fordi briterne på en eller anden måde bliver vores allierede i vores skepsis over for bureaukrattyperne i EU“ (p. 81), ville forhåbentlig næppe passere optagelsesprøven på DJH. Men – det kan korrigeres i en anden udgave, og man kan i samme snup-tag redigere de empiriske kapitler så meget strammere, at man undgår de mange gentagelser af fakta. Man kan også afhjælpe manglen på en bibliografi. Eftersom forfatterne vil debattere, er det nødvendigt, at læseren får en fortegnelse over, hvor man kan fordybe sig yderligere i emnet.

Mest irriterende er det dog, at der også i høj grad mangler henvisninger. Som læser vil man gerne have referencer på bare de allermest diskutabile påstande, også selv om det kan forstyrre læserytmen. Det er for eksempel ikke ukontroversielt at hævde, at „med en episodisk fortælling er læserne, lytterne og seerne mere tilbøjelige til at se et problem som folks egen skyld“ (p. 120), eftersom der findes vældigt få og meget usikre forskningsresultater om effekten af forskellige slags fortælling. Men det får læseren ikke at vide. Og når Torben Kitaj nævner, at Tony Blair er godt stof for at lokke kvinderne ind på udenrigssiderne, kunne man tænke sig en fodnote til noget forskning, der viser at sådan er det. Findes den? Der er nogle henvisninger og tak for det. Men hvorfor skal de være så underligt korte? Eftersom der ikke er nogen bibliografi, er det unødigt besværligt at finde de tekster, der henvises til, når der mangler sidetal og andre detaljer. Men – alt dette kan der gøres noget ved i en forhåbentligt kommende 2. udgave.

Mette Anthonsen
Statsvetenskapliga Institutionen
Göteborgs Universitet

Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips, *Diskursanalyse som teori og metode*, København: Samfundslitteratur, 1999, 216 s., kr. 158,00.

På det seneste har der i Danmark været en bølge af bøger om det, man lidt bredt kan kalde diskursanalyse. En af disse er Marianne Winther Jørgensen og Louise Phillips' introduktion til diskursanalyse, *Diskursanalyse som teori og metode*. Bogen rummer dels en introduktion til diskursanalysen generelt og til udvalgte tilgange til diskursanalyse, dels en række metodiske overvejelser. Introduktionen til diskursanalysen som teori og metode er bygget op omkring en præsentation af tre tilgange til diskursanalyse. Disse tre tilgange er Ernesto Laclau & Chantal Mouffes diskurstheori, Norman Faircloughs kritiske diskursanalyse, samt diskurspsykologien repræsenteret ved blandt andre Jonathan Potter og Margaret Wetherell. Præsentationen af de tre tilgange tjener dels til at sammenligne forskellige tilgange, dels til at udfolde det diskursanalytiske felt som sådan omkring en række spørgsmål såsom dens videnskabsteoretiske forudsætninger, muligheden for social kritik samt distinktionen mellem det diskursive og det ikke-diskursive. Endelig byder bogen på et længere eksempel – det nationale – som bruges til at eksemplificere de tre tilgange og til at pege på problemer og fordele ved den diskursanalytiske metode generelt og ved de tre tilgange, som bogen fokuserer på, i særdeleshed.

Diskursanalysen anskuer det sociale – samfundet, institutioner, ideologier osv. - som en fortsat produktion og reproduktion af mening. Meningsfastsættelsen sker i diskurser, som vi kan forstå som mere eller mindre stabile menings-sammenhænge, dvs. som forskellige betydningsbærere, der er blevet fastfrosset i et mere eller mindre fast forhold til hinanden. Det sociale er altså en social konstruktion, og der er ikke en bagvedliggende virkelighed (som for eksempel